

Kraj Vysočina

PRO ŠKOLNÍ
KOLEKTIVY

Obsah

Mapa	2
Objevujte památky a historii	4
Objevujte přírodu	18
Poznávejte a učte se	20
Sportujte	29
Zažijte	34

Kraj Vysočina pro školní kolektivy

Plánujete školní výlet a nevíte, kde máte hledat inspiraci? Chtěli byste svým žákům ukázat jiná a dosud nepoznaná zákoutí regionu Vysočina? Chybí vám názorné ukázky k probírané látce? Tak právě pro vás je určena tato brožura s výběrem těch nejzajímavějších turistických atrakcí rozdělených do čtyř tematických kapitol, které vám budou při organizaci školního výletu vhodnou inspirací.

Neváhejte a přijďte!

Další náměty na školní výlety a komplexní turistickou nabídku Kraje Vysočina najdete na:

www.region-vysocina.cz

Kraj Vysočina

LEGENDA

- dálnice
- silnice I., II. a III. třídy
- hranice krajů
- hranice správního území obcí s rozšířenou působností
- obec s rozšířenou působností

TELČ

28

45

33

21

30

17

36

9

18

34

41

1

16

15

4

25

15

32

3

44

15

25

27

26

19

14

27

11

26

11

1

11

1

11

1

11

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

ČESKÁ
TŘEBOVÁ

LITOMYŠL

HLINSKÓ

POLÍČKA

SVITAVY

NOVÉ MĚSTO
na Moravě

BYSTRICE
nad Pernštejnem

ZDĀR nad
Sázavou

VELKÉ
MEZIRÍČÍ

VELKÁ BÍTES

TŘEBÍČ

NĀMĚST
nad Oslavou

JAROMĚŘICE
nad Rokytvou

HROTOVICE

MORAVSKÉ
BUDĚJOVICE

MORAVSKÝ
KRUMLOV

ZIDLOCHOVICE

Objevujte památky, historii a přírodu...

Objevíte nejen dědictví minulosti, která na Vysočině zanechala nespočet architektonických památek – hrdé gotické hrady, zasněžené renesanční zámky, skvostné barokní kláštery, ale i kouzlo čisté přírody se zalesněnými kopci, četnými rybníky a chráněnými územími.

1

Zámek Třebíč

Zámek se nachází v severozápadní části města nad levým břehem řeky Jihlavy. Na šlechtické sídlo byl přestavěn v 16. století z původně benediktinského kláštera. Posledními majiteli byli Valdštejnové, kteří zámek drželi až do roku 1945. V současné době zde sídlí Muzeum Vysočiny Třebíč. V letech 2011–2013 prošel zámek rozsáhlou rekonstrukcí. Dnes na návštěvníky čeká nová moderní expozice s interaktivními prvky, rozdělena na čtyři tématické okruhy: I. Svět neživé přírody (unikátní je největší sbírka moravských vltavinů na světě), II. Svět portálů a bran (klášterní expozice), III. Valdštejnové na Třebíči (zámecká expozice včetně sbírky dýmek) a IV. Lidé. Místa. Osudy. (prezentace bohatého sbírkového fondu muzea: člověk vzývající, tvořící, objevující, příroda a člověk, člověk bojující a pracující).

Tip:**Interaktivní expozice v třebíčském předzámčí**

Expozice Cesty časem, která je umístěna v zrekonstruovaném zámeckém křídle, je určena návštěvníkům všech věkových kategorií. Na rozdíl od klasických muzeí, v nichž se nikdo nesmí ničeho dotýkat, při cestě časem si vlastníma rukama vyzkoušíte, jak se staví bazilika, jak vzniká město a jaká řemesla se provozovala ve středověkých městech. V místnostech je vystaveno množství starých nástrojů, nářadí a starobylých strojů či jejich modelů. Unikátem je například kopírovací stroj z počátku minulého století.

Expozicí provází dvě historicky doložené postavy třebíčských měšťanů – kronikář Suchenius a kupec Calligardi, které vám představí tři tematické okruhy. Nejdříve nahlédnete pod pokličku mistrům středověkého stavitelství. Vyzkoušíte si, na jakém principu pracuje středověký jeřáb, postavíte si mostní oblouk a půdorys baziliky. Dále budete pozváni do středověké Třebíče, kde zjistíte, jak se města zakládala, kdo zasedal na radnici a co obnášela městská práva. Tak jako velké puzzle můžete poskládat Třebíč podle proměn v průběhu několika staletí. Poté vás oba průvodci jako své tovaryše zaučí v nejruznějších tradičních řemeslech. Vyzkoušíte si práci kolářů, provazníků, tkalců, mlynářů či tiskařů. Pro dětské kolektivy jsou kromě klasických prohlídek připraveny také lektorské programy a tvořivé dílny.

www.visittrebic.eu

Židovská čtvrť Třebíč

Třebíč je město s bohatou historií. Díky své poloze na březích řeky Jihlavy a štedrosti zakladatelů se stalo toto místo významným střediskem náboženského života a vzdělanosti. Nejvýznamnější památky města jsou zapsány do prestižního Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Unikátní židovská čtvrť je bludištěm úzkých uliček a průchodů se dvěma synagogami, školou, radnicí a rabinátem. Jedině v Třebíči, kde vedle sebe po staletí žili Židé a křesťané, sousedé různé víry, ale stejného údělu, mohla v těsném sousedství ghetta vzniknout křesťanská bazilika sv. Prokopa, postavená v románském slohu s gotickými prvky, patřící ke skvostům středověkého stavitelství. Ke každé židovské čtvrti patří hřbitov, ten třebíčský leží ve strmých svazích v údolí Týnského potoka a s přibližně třemi tisíci náhrobků patří k největším v Česku.

Chcete nahlédnout do typické židovské domácnosti? Seligmann Bauer vás pozve na návštěvu svého domu, který si v 18. století postavil na takzvaném Španělovském gruntu v sousedství synagogy. Prohlédnete si přízemní krátek s dobovým vybavením, ložnicí i další interiéry. Při slavnostních příležitostech můžete ochutnat tradiční židovská jídla.

Tip:**Naučná stezka po stopách opatů a rabínů**

Třebíčské památky UNESCO propojuje naučná stezka „Po stopách opatů a rabínů“, která vám poodhalí něco ze života obou náboženských komunit, které po staletí v Třebíči žily v těsném sousedství, seznámí vás s nejzajímavějšími místy, historií židovských domů, židovskými synagogami i křesťanskou bazilikou. Sbírejte na stezce razítka třebíčských infocenter a získejte odměnu!

www.visittrebic.eu

2 Město Telč: zámek, Telčský dům

Město Telč s překrásným historickým náměstím, lemovaným gotickými a renesančními měšťanskými domy s podloubími a bohatě zdobenými štíty, je od roku 1992 zapsáno na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

Přímo z náměstí vstoupíte do telčského zámku, skvostného renesančního sídla zdobeného štukem a sgrafitem, které se zrcadlí na hladině rybníka. Mezi hlavní lákadla především pro děti patří Africký a Rytířský sál, které se nachází na základním prohlídkovém okruhu. V prostorách zámku se děti ocitnou jako v pohádce a budou moci také hádat, které z pohádek se právě zde natáčely. Okolo zámku se projdete upravenou renesanční zahradou s arkádami a zámeckým parkem s půvabným klasicistním skleníkem.

www.zamek-telc.cz

Telčský dům

V domě čp. 31 na náměstí Zachariáše z Hradce se seznámíte s historií a legendami z Telče a okolí. Ve starobylém sklepení měšťanského domu se budete i krásně bát mezi keramickými skřítky, kteří zde čekají se svými příběhy. Můžete se pobavit v herně, kde najdete např. tajemné zrcadlo, veselé městečko skřítků Telčáka, ale také vláčky, tunely a mnoho dalšího.

www.telcky-dum.cz

Tip:

Edukační centrum Telč

Edukační centrum Telč ve spolupráci s odbornými pracovníky NPÚ realizuje řadu vzdělávacích programů pro školy. Programy jsou oživeny edukačními pomůckami, z nichž jsou mnohé vyrobeny přímo na míru. Vedle replik brnění, historického skla, keramiky nebo stylizovaných oděvů vznikly pro jednotlivé programy také unikátní repliky vitráží, zvukových strojů používaných v barokním divadle, sady měřidel, stavebnice pro demonstraci stavby kleneb či bedýnky s možností ukázky archeologických profilů. Účastníci programů si tak mohou vyzkoušet různá řemesla, stavební technologie a další činnosti, které jim pomohou přiblížit život našich předků. Vzdělávací programy pro školy jsou samozřejmě přizpůsobeny věku dětí, ať už to jsou žáci mateřských škol, žáci prvního či druhého stupně základních škol nebo studenti víceletých gymnázií. Edukační centrum nabízí tyto programy: Město? Město!, Čtyři roční období, Vitráž je..., Řemesla zapomenutých časů, Památky UNESCO, Archeologie zblízka, Tajemství písma, Renesance.

www.pamatkynasbavi.cz

Zámek Jaroměřice nad Rokytnou

3

Zámek Jaroměřice nad Rokytnou patří k nejmohutnějším architekturám 1. poloviny 18. století u nás i v Evropě. Barokní podobu zámek získal v letech 1700–1737 za Questenberků. Projekt přestavby vypracoval známý rakouský architekt Jakub Prandtauer. Zámek nabízí dva prohlídkové okruhy svých interiérů – trasa A zahrnuje apartmány zařízené ve stylu barokního šlechtického sídla včetně hudebních salónek, trasa B prochází hostinskými pokoji a kuchyní. Při třetím prohlídkovém okruhu můžete navštívit barokní interiér chrámu sv. Markéty. Stálé expozice jsou každý rok doplněné o zajímavé a poutavé sezónní výstavy. Za zámekem se rozkládá zahrada francouzského typu, na kterou na druhé straně říčky Rokytné navazuje rozsáhlá část v anglickém stylu.

Zámek nabízí poutavý program pro školní výlety dětí všech věkových kategorií. Program je upraven dle věku a požadavků konkrétních školních skupin. Pro děti mladší věkové kategorie je připraveno pohádkové představení, starším jsou pak určeny tvořivé dílny.

www.zamek-jaromerice.cz

4 Zámek **Náměšť nad Oslavou**

Zámek v Náměšti, postavený na levém břehu řeky Oslavy, patří mezi významné doklady renesančního stavitelství na Moravě. Původní hrad ze 13. století byl moravskými pány ze Žerotína přebudován na honosné renesanční sídlo, které se zachovalo v téměř nezměněné podobě dodnes. Součástí areálu jsou budovy tzv. „Vlašského dvora“ v předzámčí, anglický park a malá francouzská zahrada.

Interiéry zámku nabízejí unikátní expozice gobelínů, cenných obrazů či historického nábytku, zámecká kaple je pozoruhodná svoji architekturou i barokním mobiliářem, knihovna bohatým knižním fondem i štukovou klenbou s ojedinělou freskovou výzdobou a vnitřní nádvoří pak zdobenými renesančními arkádami.

Zámek nabízí dvě prohlídkové trasy – trasu Reprezentační prostory a od června roku 2013 trasu Apartmán hraběte Haugwitze. Trasa představuje prostory bývalého bytu majitele panství a přiblíží životní styl na začátku dvacátého století. Hraběcí apartmán je zařízen podle dochovaných archivních materiálů. Autenticitu místností podtrhuje vystavený původní mobiliář, který byl uložen v zámeckém depozitáři. Prostory zdobí stolní i užitkové sklo a porcelán, množství drobnějších předmětů osobního charakteru, například psací či kuřácké náčiní, rodinné fotografie, sportovní trofeje, ale také ložní prádlo s hraběcím erbem či vybavení koupelny. K vidění je také nádherný kulečnický stůl, který si Haugwitzové přivezli v 19. století z Ruska. Přímo pod zámkem pak leží nevelké historické centrum s náměstím, k němuž vás přivede kamenný most zdobený dvaceti barokními sochami.

www.zamek-namest.cz

Tip:

Muzeum řeznictví

Pár kroků od Masarykova náměstí můžete navštívit malé soukromé Muzeum řeznictví. U nového výrobního provozu ho zřídila firma Řeznictví a uzenářství Jan Pavlíček. K vystaveným unikátům patří vedle vah, seker, pil, různých kráječů a ručních mlýnků třeba troky na spaření prasete při zabíjačce, vydlabané z jediného kusu dřeva, anebo téměř půlmetráková kollbka na drčení mraženého masa. K vidění jsou i obrazy, odznaky, výuční listy nebo erby řeznického cechu.

www.namestnosl.cz

Zámek Kamenice nad Lipou

V pozdně klasicistním zámku jsou instalovány expozice dvou muzejních institucí Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a kamenického Městského muzea. Jednotlivé části se věnují historii zámku i města.

Děti zaujme stálá expozice Hračky ze sbírky Františka Kyncl. Ve třinácti vitrínách jsou vystaveny hračky pocházející z doby od konce 19. do konce 20. století – panenky, pokojíčky a nábytek pro panenky, kočárky, nádobíčko, parní stroje, lokomotivy, autíčka, figurky a podobně.

Tip:

Kamenická lípa

Mimo prohlídkové trasy v zámku se můžete projít i zámeckou zahradou, ve které najdete mnohasetletou lípu, podle které se město Kamenice jmenuje. Lípa se řadí v dnešní době mezi chráněné stromy, vznikla srůstem několika stromů a je opravdu úctyhodně obrovská.

www.kamenicenl.cz

5

6 Žirovnice: zámek, špýchar, pivovarské muzeum

Malé město Žirovnice nabízí k návštěvě zajímavou expozici v zámeckých prostorách, Expozici venkovských tradic a řemesel v zámeckém špýcharu a zrekonstruovanou budovu bývalého pivovaru.

Pozdně gotické fresky, které se dochovaly v gotické části barokně upraveného zámku, představují vrchol české nástěnné malby konce 15. století. Je to unikátní a svým rozsahem největší fresková výzdoba v Čechách. Prohlídka Zámku Žirovnice začíná v jeho gotické části a navštívíte např. jídelnu, dámský salón, hudební salón nebo ložnici a další pokoje zařízené nábytkem z 2. poloviny 19. století. Zdoláte-li točité schodiště v zámecké věži, otevře se vám krásný výhled do zdejšího okolí.

Ve zrekonstruovaném špýcharu v blízkosti zámku si můžete prohlédnout expozici venkovských tradic a řemesel s předměty z nedávné venkovské minulosti, které se v Žirovnici a okolí dříve k zemědělským činnostem používaly. V prvním patře naleznete krásný, rozměrný keramický betlém, který je rozdělen do čtyř ročních období s ukázkou toho, co se v kterém ročním období na vesnici dělalo. O patro výš se nachází zařízená venkovská světnička.

Budova pivovaru patřila k zámeckému panství již v 16. století. Dnes zde najdete expozici knoflíkářství a perleti, kde se seznámíte s tím, jak vypadala historická perleťářská dílna, a expozici historických šicích strojů, dokumentující na desítkách šicích a ševcovských strojů jejich vývoj. Atmosféru bývalého pivovaru pak navozuje malá expozice části pivovarnické výroby. Dětem je zde k dispozici malá venkovní scéna a dětské hřiště s herními prvky.

www.zirovnice.cz

Hrad Roštejn

7

Tajuplný hrad, který se zvedá na skalnatém vrchu v 677 m n. m v romantických lesích Jihlavských vrchů, byl vybudován pány z Hradce v první polovině 14. století. V 70. letech 16. století nechal hrad přestavět Zachariáš z Hradce v duchu renesance na lovecký hrádek s rozlehlou oborou v blízkém okolí. Hrad byl pro veřejnost otevřen v roce 1969. Dnes je hrad v majetku Kraje Vysočina a jsou zde vystaveny sbírky z fondu Muzea Vysočiny Jihlava. Dominantou hradu zůstala původní gotická sedmiboká věž 45 metrů vysoká, která poskytuje dalekou vyhlídku do kraje.

V hradních interiérech je v současné době umístěna stálá muzejní expozice, která dokumentuje nejen historii hradu, ale také způsob života a řemeslný um našich předků v této oblasti Vysočiny.

Trasa A vás provede vstupní halou, obrazárnou, Erbovním sálem, Hodovni sání, Biskupským sálem a sklepem s expozicí kamenictví a místností s ukázkami výrobků lidových řezbářů. Součástí tohoto okruhu je expozice nazvaná Pracovna polesného, která nahradila původní, sedm metrů dlouhý betlém, který na Roštejn v roce 1985 instalovali třešťští betlémáři. Zařízení pracovny polesného se zrestaurovaným sbírkovým nábytkem odpovídá podobě z počátku 20. století. Trasa B prochází chodbou Malého ochozu, oratoří renesanční kaple, Velkým ochozem, který je vybaven loveckými zbraněmi. Posledním přístupným sálem je sál Botanický s velkoplošnými malbami 492 rostlin. Z nádvoří je přístupná hradní černá kuchyně.

www.hrad-rostejn.cz

Tip:

Roštýnská obora

Roštýnská obora s rozlohou 127 ha, vznikla na konci 16. století a patří mezi nejstarší obory v České republice. Prochází jí naučná přírodovědná stezka s jedenácti informačními tabulemi, na kterých se dozvíte, jak vznikla myslivost, o vývoji lovu zvěře, o mysliveckých zvycích a tradicích, o péči o zvěř, sokolnictví a kynologii a seznámíte se s druhy zvěře, které zde žijí. Druhy chovné zvěře se postupně měnily, v současné době tu žije mufloní a dančí zvěř a prase divoké. Do obory se vstupovalo a vjíždělo branami, z nichž se dochovala jedna, západní. V současné době mají největší historickou hodnotu původní žulové sloupy, použité na stavbu oborního plotu o celkové délce 4 917 m. Výchozím místem okružní stezky je turistický měrovník u parkoviště před hradem Roštejn. K oboře sestoupíte společně se žlutou turistickou značkou, zpět od obory k hradu se pak vrátíte po modré a zelené značce. Při návštěvě Roštýnské obory dodržujte „Návštěvní řád obory“, k orientaci je k dispozici i mapa naučné stezky, která je vyvěšena u vstupní brány.

8 Hrad Lipnice

Jeden z nejmohutnějších českých šlechtických hradů, Hrad Lipnice byl založen v drsném a divokém kraji na začátku 14. století mocným rodem pánů z Lichtenburka. Byl vystavěn na skalnaté vyvýšenině mezi dvěma kopci, aby hlídal celé okolí. Přestavěný do pozdně gotické hradní rezidence byl až v 16. století za Trčků z Lípy. Pokud navštívíte hrad Lipnici, uvidíte krásnou monumentální architekturu, gotickou kapli, archeologickou expozici, zbrojnici nebo rozsáhlá sklepení s hlubokou hradní studnou a bývalou hodovní síní Jindřicha z Lipé. V neposlední řadě se vám také naskytne nádherný výhled po okolí z ochozu hradní věže zvané Samson.

Lipnický hrad je obestřený i nejrůznějšími záhadami a pověstmi. Například o zazděné Kateřině, o černém muži nebo o pokladu a třetím kříži.

Hrad nabízí volnou prohlídku. Blouděná členitou hradní architekturou je nezapomenutelným zážitkem pro malé i velké. S orientací vám pomůže tištěný průvodce, vstupní výklad a informační tabule umístěné na prohlídkové trase.

www.hrad-lipnice.cz

Tip:

Národní památník odposlechu

V zatopených žulových lomech nedaleko hradu Lipnice vznikla umělecká galerie, pojmenovaná později Národní památník odposlechu. V metaforické zkratce jsou zde představeny možnosti získávání informací o soukromí lidí za bývalých režimů (odposlech, udávání a sledování). Autorem díla – Bretschneiderovo ucho, Ústa pravdy a Zlaté oči – je sochař Radomír Dvořák. Dobře značená trasa k těmto reliéfům začíná u hostince U české koruny. Asi po 1 km se značky rozdělují, každý se totiž nachází v jiném lomu. Celá prohlídka zabere nejméně 2 hodiny času a ujdete celkem asi 4 km. Značka vede i k poslednímu dílu R. Dvořáka – Hlava XXII.

Památník Jaroslava Haška

Expozice věnovaná českému spisovateli, publicistovi a novináři je umístěna v domku v podhradí, v němž prožil Jaroslav Hašek poslední léta svého života a napsal své nejslavnější dílo. J. Hašek je i na místním starém hřbitově pochován. Haška přivedl na Lipnici roku 1921 jeho přítel akademický malíř Jaroslav Panuška, který později žil a tvořil v blízkém Kochánově. Hašek si zakoupil v Lipnici domek, kde žil až do své smrti v roce 1923. V jeho domku je zřízen památník s expozicí vztahující se ke spisovatelskému životu a dílu. K vidění jsou novinové výstřižky, knihy a autorovy osobní věci. Ve svém domku a také v místním hostinci U České koruny napsal převážnou část svého nejslavnějšího díla Osudy dobrého vojáka Švejka.

Zřícenina hradu **Zubštejn**

9

Zřícenina hradu se nachází na vrcholu protáhlého kopce asi 10 kilometrů severně od hradu Pernštejna a tvoří dominantu krajiny v okolí Pivonic.

Vystavěn byl na počátku 14. století, kdy se rod pánů z Pernštejna rozrůstal a jeho členové potřebovali nová sídla. Za husitských válek byl vážně poškozen, ale pak jej Pernštejnové obnovili. Vilém z Pernštejna přistoupil k modernizaci hradu a ke stavbě pořádného opevnění, tehdy vzniklo na hradě pět dělostřeleckých bašt. Osudnou se hradu stala finanční krize Pernštejnů v 16. století, kdy od roku 1547 se hrad uvádí jako pustý.

Zřícenina Zubštejna je nejmohutnější v celém okolí a patří mezi nejkrásnější cíle jakéhokoliv výletu. Do dnešních dnů se dochoval zbytek paláce se čtyřmi klenutými místnostmi a část vstupní věže, k jejíž bráně vedl padací most. V letech 2009–2011 se zřícenina stavebně zajišťovala, byl zřízen dřevěný most mezi předmostím a jádrem hradu a také obléhací stroje. Ze zříceniny je vidět Sýkoř (nejvyšší hora Hornosvratecké vrchoviny), Pohledecká skála s okolím Studnic a jižně se dá dohlédnout až téměř k Brnu.

<http://info.bystricenp.cz>

10 Zřícenina hradu Orlík

V prostředí zříceniny hradu Orlík uvidíte a zažijete mnohé. Co vás tu čeká? Zachovaná hranolová věž, druhá hradní brána, bašta, zbytky opevnění a podsklepených paláců a černá hradní kuchyně, v níž byla zrekonstruována chlebová pec.

Prohlídka hradu je volná bez průvodce. V pokladně hradu si můžete zakoupit jednoduchého průvodce hradem, který vás zavede podle jednoduché navigace na ta nejzajímavější místa a představí vám, co vlastně dochované zbytky starých zdí byly a představovali v době své největší slávy.

V horním patře provozního objektu vzniklo hradní muzeum. Expozice vás provede slovem i obrazem historií hradu, představí vám také archeologické nálezy především z oblasti kachlářského umění středověku, odhalí vám technologie a předměty používané k výrobě středověkých kachlových kamen, které na Orlíku vznikají.

www.hrad-orlik.cz

Tip:

Naučná stezka Březina

Na okružní naučné stezce o délce 9 km je 16 zastávek, na nichž se seznámíte s geologií, historií a ekologií Humpolecka a rovněž se zříceninou středověkého hradu Orlík. K naučné stezce se snadno dostanete z Horního náměstí v Humpolci, když půjdete k lesoparku u základní školy Podhrad, kde naučná stezka začíná a také končí. Trasa je určena pro pěší turisty a vede převážně po vzorně upravených a udržovaných lesních cestách. Stezka je značena orientačními tabulemi a značkami. K odpočinku vám poslouží vybudované odpočinkové místo a k osvěžení dvě lesní studánky. Z lesoparku se postupně dostanete do nádherných lesů a na informačních tabulích se seznámíte nejenom se stromy, ale i se zvířaty a ptáky, kteří zde žijí. Na 6. a 7. zastávce budete informováni o Březince – rýžovišti zlata a o andalusitu u Čejkova. Pro sběratele hornin a nerostů je zde připravena specialita, unikátní naleziště andalusitu, který při troše štěstí objevíte. Poslední zastávkou naučné stezky je židovský hřbitov.

www.infohumpolec.cz

Zřícenina hradu Rokštejn

11

Velká hradní zřícenina jednoho z nejstarších moravských hradů se vypíná na skalním ostrohu v údolí říčky Brtnice mezi Přímělkovem a Panskou Lhotou. Návštěvníka vítá již z dálky silueta obnovené čtyřhranné hradní věže a stěny horního paláce ze 14. století. Možnost neomezeně se procházet celým areálem postupně obnovovaného hradu je určitě jedinečným zážitkem. Rokštejn je jedním z našich nejprozkoumanějších hradů. V souvislosti s uvažovanou výstavbou přehrady, jejíž voda by ho zatopila, byl proveden důkladný archeologický výzkum, který odkryl řadu neobvyklých a unikátních poznatků. Na doznávající pohanské rituály ukazuje kostra novorozence, která byla nalezena zazděná v základech věže. Pravděpodobně mělo jít o stavební oběť, která měla hradu přinést bezpečnost a štěstí. Ve věži u brány pak tehdejší vojáci zapomněli kostěné hrací kostky, jimiž si krátili dlouhou chvíli ve službě. Nalezli je až po několika staletích archeologové. K zřícenině hradu neodmyslitelně patří údolí říčky Brtnice. Okolí říčky je neosídlené, jen tu a tam zpestřené samotami bývalých mlýnů. Údolím Brtnice vede oblíbená turistická trasa, kterou turisté hojně využívají ve všech ročních obdobích. K hradu i do údolí Brtnice se nejlépe dostanete od vlakové zastávky Přímělkov, odkud vede zelená značka podél vody. Délka trasy je 3 km.

Tip:

Brtnická stezka

Brtnická naučná stezka začíná u hradu Rokštejn a vede po modré turistické značce do Brtnice. Trasa pro pěší je dlouhá necelých 8 km, pro cyklisty vede přes Panskou Lhotu a měří téměř 7 km. Na stezce najdete 12 zastavení s informačními cedulemi. Poznáte krásy přírodní rezervace podél řeky Brtnice, Vidourkův mlýn a odpočnete si u zastavení u rybníka Šamonín. Okruh Brtnické stezky ve městě informuje o významných historických meznících, jak se zapsaly od 13. století v jeho architektuře, umění i písemnostech. Součástí stezky je i muzejní expozice ve Valdštejnském domě s názvem „Z dávných a nedávných dob Brtnice a okolí“.

www.brtnice.cz

12 Klášter v Želivě

Klášter v Želivě byl založen pro benediktiny už ve 12. století biskupem Ottou a českým knížetem Soběslavem a jeho manželkou Adlétou. Po deseti letech však Želiv opustili. Komunita premonstrátů přišla brzy na jaře r. 1149. Už v předhusitské době byl klášter významným duchovním i hospodářským centrem širokého kraje. Původně byl klášter postaven ve slohu románském a po požáru byl obnoven ve slohu gotickém.

V době husitských válek byl klášter dvakrát husity dobyt a vypleněn. V letech 1467–1599 byl klášter v držení světské vrchnosti, která západní část kláštera přestavěla na hrad.

V roce 1712 klášter vyhořel. Od základu proto bylo vystavěno opatství a konvent. Práce provedl slavný architekt stavějící své stavby z části ve stylu barokní gotiky – Jan Blažej Santini-Aichel.

V roce 1950 byl klášter komunisty zrušen, opat Vít Tajovský uvězněn. V letech 1950–1954 sloužil klášter jako internační tábor pro kněze a řeholníky, později tu byla psychiatrická léčebna. V roce 1988 využil režisér Dušan Klein tohoto prostředí k natočení filmu „Dobří holubi se vracejí“. Od roku 1991 slouží klášter opět premonstrátům a budovy jsou postupně opravovány. Provoz obnovil i klášterní pivovar. Budovy kláštera i kostela jsou ukázkou duchovní i materiální složitosti českých dějin.

www.zeliv.eu

Kláster Nová Říše

13

Areál kláštera leží na okraji městečka Nová Říše vzdáleného cca 10 km východně od Telče. Klášter byl založen na počátku 13. století vojenským velitelem Markvardem z Hrádku a jeho ženou Vojslavou pro panny sv. Norberta – premonstrátky. Za husitských válek došlo k takřka kompletnímu zničení kláštera, přesto ale i po jejich skončení klášter fungoval, ovšem jen do roku 1596, kdy ženské osazenstvo kláštera vymřelo. Aby klášter nezanikl úplně, byl osazen premonstráty ze Zábřovic a přeměnil se na mužský klášter. Nejvýznamnější stavbou kláštera je kostel sv. Petra a Pavla z druhé poloviny 17. století se vzácnými interiérovými prvky (fresky, varhany, dřevěná kazatelna a lavice) a především klášterní knihovna s více než 20 000 svazky. V kostelní věži byly v roce 2003 instalovány čtyři zbrusu nové zvony, z nichž nejtěžší váží bezmála 2 tuny.

Prohlídková trasa kromě návštěvy opatského kostela sv. Petra a Pavla představuje prelaturu, sály osobností, pamětní síň bratří Pavla a Antonína Vranických i klášterní knihovnu. Ta je zdobena výjevy ze života zakladatele premonstrátského řádu sv. Norberta a mezi knihami se nacházejí čtyři vzácné svazky herbáře z 18. století, jež se staly předlohou pro výzdobu tzv. novoříšské keramiky.

www.klaster.novarise.cz

14 CHKO Žďárské vrchy

Žďárské vrchy a stejnojmenná Chráněná krajinná oblast se dá bez nadsázky považovat za jednu z posledních nedotčených oáz klidné a čisté přírody v srdci Česka. Jako pramená oblast několika českých a moravských řek a rybníčných soustav bylo území vyhlášeno za chráněnou oblast přirozené akumulace vod.

Krajina kolem Žďáru nad Sázavou nabízí nejen přírodu ale i mnoho historických staveb a kulturního vyžití. Největším lákadlem oblasti je poutní kostel svatého Jana Nepomuckého na Zelené hoře zapsaný na seznam kulturního dědictví UNESCO. V oblasti Žďárských vrchů se však nacházejí také další historické a kulturní památky. Novoměstsko je pak považováno za jednu z nejhezčích a nejnavštěvovanějších oblastí. Každoročně se zde pořádají závody v běžeckém lyžování Zlatá lyže. Okolí městečka Jimramov se někdy označuje jako kraj Jana Karafiáta a jeho Broučků. Nejvyšším vrcholem Žďárských vrchů je Devět skal, přírodní památka jejíž název je odvozen od skalního labyrintu, který tvoří tři dlouhé hřebeny s devíti věžemi a třemi malými věžičkami. K dalším přírodním zajímavostem Žďárských vrchů patří Žákova hora, která leží 2 km od osady Cikháj. Podle pověsti zde zabloudili žáci – chovanci žďárského kláštera a už se nevrátili. K dalším známým rezervacím patří skalní útvar Čtyři palice u obce Křížánky – rulová skála připomínající čtyři palice, které vznikly mrazovým zvětváním hornin.

Krajina Žďárských vrchů je protkána stovkami kilometrů turistických i cyklistických tras. Žďárské vrchy nabízí i ideální podmínky pro letní i zimní turistiku. V letních měsících oceníte také početné vodní plochy, například rybník Velké Dářko, vodní nádrž Pilská, rybník Medlov, Sykovec nebo Milovský rybník.

Tip:

Naučná stezka Žákova hora

Na naučné stezce okolo Národní přírodní rezervace Žákova hora, dlouhé 2,6 km, se na deseti informačních panelech seznámíte s přírodou a historií. Lesy CHKO Žďárské vrchy prošly dlouhodobým vývojem, od původních smíšených jedlobukových po dnešní, převážně monokulturní hospodářské lesy. Zbytky pralesovitého porostu na Žákově hoře představují unikátní ukázkou původního lesního společenstva vyšších poloh Žďárských vrchů v nadmořské výšce 726–810 m.

<http://zdarskevrchy.ochranaprirody.cz>

Mohelenská hadcová step

15

Národní přírodní rezervace Mohelenská hadcová step je chráněné území o rozloze 57 hektarů v sousedství obce Mohelno v okrese Třebíč, nedaleko jaderné elektrárny Dukovany.

Mohelenská hadcová step patří k nejznámějším stepím na území České republiky. Je unikátní svou flórou a faunou, které jsou kromě geografické polohy a klimatických poměrů ovlivněny i substrátem, kterým je silně bazický hadec. Bylo zde popsáno kolem 60 nových druhů rostlin a živočichů. Oblastí procházejí dvě naučné stezky. Mimo ně je vstup zakázán. Stezka začíná i končí na parkovišti jihozápadně od obce Mohelno, kde je možné zakoupit i tištěného průvodce. Na začátku naučné stezky stojí mohyla z doby železné připomínající dřívější osídlení. Vybrat si zde můžete ze dvou procházkových okruhů – jarní okruh měří 3,3 km a trvá maximálně 2,5 hod. Podzimní okruh měří 3 km a vyjde zhruba na 2 hodiny. Obě trasy jsou středně náročné a dochází na nich k velkému převýšení. Z vrcholku hadcové stepi jsou vidět reaktory jaderné elektrárny Dukovany.

Rozhledna Babylon

Rozhledna Babylon je jedna z nejstarších a nejkrásnějších rozhleden. Rozhlednu postavili v roce 1831 a pyšní se tím, že je druhá nejstarší u nás. Pokyn ke stavbě dal majitel místního panství hrabě Jindřich Vilém Haugwitz. Původně měla sloužit k zeměměřičským účelům, ale hrabě si přál, aby stavba byla nejen účelná, ale i pohledná. Rozhledna v empírovém stylu je dominantou parku u loveckého zámečku Vlčí kopec. Původně měla dokonce 40 metrů, než byla za prusko-rakouské války poničena dělostřelectvem tak, že její horní část musela být upravena. Uvnitř věže je i dnes původních 105 dubových točitých schodů, po kterých se vystoupá do vyhlídkové místnosti, která je 18 metrů nad zemí. Její strop je vyzdoben freskami, na nichž jsou motivy ze zvěrokruhu. Z vyhlídky si můžete vychutnat nádherné rozhledy do malebné krajiny Vysočiny, či pohled na Jadernou elektrárnu Dukovany a okolní obce. Při dobré viditelnosti je možné zahlédnout i Pavlovské vrchy, které jsou vzdáleny vzdušnou čarou asi šedesát kilometrů a při výjimečně dobrých podmínkách lze zahlédnout dokonce Bílé Karpaty i vrcholky Alp a Vídeň. Rozhledna je snadno dostupná z příjezdové silnice z Mohelna do Kramolína.

Poznávejte a učte se...

Poznáte významné přírodní i kulturní atraktivitu Vysočiny a expozice některých muzeí či technických památek vás poučí o zdejších tradicích, lidových řemeslech v porovnání se současností.

16 Naučné stezky **Balinského a Nesměřského údolí, Velké Meziříčí**

Více než čtyřicetkilometrová cyklotrasa přes Balinské a Nesměřské údolí láká především milovníky přírody. Naučné stezky jsou navzájem propojeny 5 trasami, na kterých jsou umístěny informační panely, některé doplněné interaktivními prvky pro děti. Přírodní park Balinské údolí je cenný hlavně z krajinářského hlediska. Údolí se nachází na okraji třebíčského syenitového masívu. Zaujme vás přirozeně meandrující řekou hluboce zaklesnutou v okolním terénu. Nachází se zde několik druhů vzácných živočichů i rostlin. Řeka Oslava protéká okouzlivým Nesměřským údolím. Koryto řeky je zde poseto mohutnými balvany. Můžete zde navštívit zříceninu hrádku Templštejn. Výchozím bodem pro naučné stezky je Turistické informační centrum ve Velkém Meziříčí.

www.mestovm.cz

16 Naučná stezka **Šebeň**

Unikátem v České republice i v celé střední Evropě se mohou pochlubit ochránci přírody z Velkomeziříčska. Na tříkilometrové trase po lesních cestách potkáte mraveniště téměř na každém kroku. Je jich tu přes 1200, to vše na ploše zhruba 133 hektarů. Obývá je mravenec pospolitý, podle odhadů tu žije přes 900 milionů jedinců. Na stezce, která vede lesními porosty středem přírodní památky Šebeň, najdete 12 zastavení, kde se dočtete zajímavosti z mravenčí říše – čím se živí, jak se rozmnožují, anebo také to, že v mraveništi, které dokáže postavit třeba za půl roku, jich žijí miliony. Mravenci pomáhají částečně proti lesním škůdcům, jsou užiteční i včelařům, pomáhají rozvoji mšic a také ozdravují životní prostředí v lese.

Svratecká vodohospodářská naučná stezka

17

18

Hlavním mottem stezky mikroregionu Bystřicko je ochrana a využití vodního bohatství. Stezka vychází z obce Dalečín překrásným hlubokým údolím podél řeky Svratky po pravém břehu vodárenské nádrže Vír až do obce Švařec. Cestu samozřejmě můžete zahájit v jakémkoliv bodě stezky. Na stezce naleznete zastavení s naučnými texty opatřené mapami, obrázky i leteckými snímky a také se dozvíte několik informací o obcích na trase. Čekají vás tedy zajímavosti o budování Vírské přehrady, o zatopené vesnici Chudobín, o ochraně vod, možných haváriích a jejich likvidaci či o úpravách surové vody. Stezka vede většinou po klidných místních či účelových komunikacích, je dlouhá 16 km.

<http://info.bystricenp.cz>

Naučná stezka **Velké Dářko**

19

Naučná trasa s šestnácti informačními zastávkami prochází vesměs lesními úseky kolem rybníka Velké Dářko. Východiskem stezky je brána bývalé jelení obory Kinských v Karlově osazená vstupním informačním panelem. Napojení na trasu stezky je dále možné v rekreačním areálu Velké Dářko a v obci Radostín, jimiž stezka prochází, ze Škrdlovic, příp. delšími přístupy po turistických značených trasách z obcí Polnička a Račín. K lepší průchodnosti jsou na stezce zřízeny haťové přechody a lávky, přesto mohou být některé úseky při vyšší hladině vody zamokřené.

20 Naučné stezky v Křižánkách

Vesnická památková rezervace Křižánky se rozprostírá po obou stranách řeky Svatky a historická zemská hranice dělí obec na českou a moravskou část. Křižánky jsou horskou vesnicí s rozptýlenou zástavbou, jež je tvořena převážně roubenými domy typickými pro oblast Horácka na Českomoravské pomezí.

Tipy:

Milovská stezka

Milovská stezka, nazvaná jinak také „Příběh krajiny pod Čtyřmi palicemi“ je velice pestrá svým obsahem. Připomíná slávu zaniklé sklářské huti v Českých Milovech. V 19. století to byla nejvýznamnější sklárna na Horácku, sklo se vyváželo i do zámoří. Tato oblast byla před 150 lety plná lidí, s úpadkem sklářské výroby se však většina obyvatel odstěhovala a nyní jich v obci žije dvánáct. Stezka dlouhá 4,5 km vás zavede i k ruľovým skalám přírodní rezervace Čtyři palice a k meandrům řeky Svatky v lokalitě Rychtářky, dozvíte se i něco o Neumanově mlyně a v neposlední řadě získáte informace o přírodě, co zde roste a žije za „vzácností“.

<http://projekty.krizanky.eu>

Za pilníkáři na Český kopec

Historie Křižánek je spojena především s výrobou pilníků. Pilníkářství se sem rozšířilo pravděpodobně na začátku 20. let 19. století. Místní legendy vypráví o Francouzovi, který se v Křižánkách usadil a naučil místní lidi dělat pilníky, ale také o saských vandrovnicích a především o legendárním „pratci“ křižáneckých pilníkářů Bořkovi, u jehož se měli vyučit další pilníkářští mistři – zakladatelé pilníkářského řemesla i pilníkářských rodů. Dnes je toto tradiční řemeslo již téměř zapomenuté. Nenáročná naučná stezka dlouhá necelé 2 km se snaží propojit minulost tradičního řemesla a současnost světa moderní techniky, informační panely jsou vybaveny QR-kódy.

<http://projekty.krizanky.eu>

21 Naučná stezka Krátká

Naučná stezka prochází vesnickou památkovou rezervací Krátká, obcí, která se nachází v srdci Žďárských vrchů. Najdete zde velmi pestrou paletu roubených i zděných lidových staveb charakteristických pro tento region. Naučná stezka vás provede prostřednictvím patnácti zastavení po všech významných typech lidových staveb, které se v tomto kraji dříve běžně vyskytovaly. A protože je naučná stezka věnována hlavně rodičům s dětmi a školní mládeži, budou vás po naučné stezce provázet pohádkově kouzelní tvorové. Bytosti inspirované místní lidovou slovesností, přátelské a prospěšné, ale i škodolibé či přímo zlomyslné. Stabilní úvodní panel je umístěn u stodoly, ostatní panely naučné stezky jsou instalovány pouze při pořádání akcí. Školám a kolektivům nabízí místní Ekologické informační centrum po předchozí domluvě možnost exkurzí s výkladem a aktivitami k tématu CHKO Žďárské vrchy.

Sklářská huť Jakub v Tasicích

22

Sklárna Huť Jakub v Tasicích byla založena v roce 1796 a je nejstarším dochovaným sklářským objektem ve střední Evropě. Tento technický skvost založil huťmistr Ferdinand Čapek v roce 1796. Po 200 letech byla výroba ukončena. Dnes je možné se v rámci prohlídkové trasy seznámit s tímto jedinečným sklářským skanzenem a dozvědět se, jak vzniká obyčejná sklenička.

<http://tasice.cz/>

Selské muzeum Michalův statek v Pohledí

23

Návrat do života lidu v oblasti dnešní Vysočiny, v období od konce třicetileté války až do zrušení roboty v roce 1848, přináší selské muzeum v Pohledí – skanzen Michalův statek. Návštěva Michalova statku seznamuje nejen s dřívějším způsobem žití, prací a zvyky, ale měla by přimět k zamyšlení nad životem dnešním. Obytná část zemědělské usedlosti se skládá ze síně, světnice, černé kuchyně a komory. Hospodářskou část pak tvoří chlév, špejchar, kolna na náradí, sklepy na potraviny a brambory, studna a stodola. V bývalém sadu stojí od roku 1924 nejmladší stavba – vejminek. Celkový obraz zašlých časů oživuje chov hospodářských zvířat původních českých plemen. Selské muzeum je otevřeno během letní sezóny a na významné svátky. Během celého roku jsou zde pořádány různé doprovodné akce přibližující staročeské zvyky a tradice jako například vánoční a velikonoční výstava, Svatojánská noc či selské dožínky.

www.michaluv-statek.estranky.cz/

24 Muzeum Dr. Aleše Hrdličky v Humpolci

Muzeum nese jméno humpoleckého rodáka, světoznámého antropologa. Bylo založeno v roce 1895 s cílem shromažďovat duchovní a hmotné památky charakterizující oblast Českého Horácka. V současnosti je zde možné navštívit 5 expozic. V Antropologické expozici se zamyslíte nad otázkou cyklu lidského života, antropologie a biologie lidského těla. Dr. Aleš Hrdlička zastával heslo „Všechno lidstvo jednoho původu“.

Když vstoupíte do Hrdličkovy expozice, koncipované jako Hrdličkova pracovna, máte pocit, že si slavný antropolog jen na chvíli odběhl a za chvíli se vrátí. Mezitím se seznámíte s celým jeho životem a dílem. Druhá část expozice zaměřená na Hrdličkův výzkum indiánských kmenů, je velmi atraktivní a potěší malé i velké. Čekají tu na vás indiáni, teepee, indiánské rituální předměty, zbraně, masky atd.

Jak se žilo na Humpolecku v první polovině 19. století, představuje Národopisná expozice. Najdete rozdíly mezi životem bohatých měšťanů a chudého lidu. Prohlédnete si sbírku starých hudebních nástrojů i historických zbraní. Podíváte se nad supermoderním bicyklem této doby – historickým „kostitřasem“.

V expozici loutek je vystaveno cca 80 loutek – 30 cm vysokých marionet. Po prohlédnutí expozice si můžete sami vyzkoušet, jak snadné či nesnadné je vodit loutku. Pohádkový zážitek pro děti i dospělé.

Nejnovější expozice „Jak se žilo, jak se šilo“, byla otevřena v květnu 2014. Přibližuje práci švadlen a ševců v domácím prostředí. Ukazuje interiér místnosti běžné domácnosti z poloviny minulého století, kde kromě toho, že lidé žili, také provozovali své řemeslo.

www.infohumpolec.cz

25 Památník Bible kralické

Památník Bible Kralické se nachází v budově v sousedství bývalé tvrze, kde v letech 1578 – 1620 nalezla útočiště tajná bratrská tiskárna. Ta zde tiskla nejenom knihy náboženského charakteru (tj. bibli či bratrské kancionály), ale také nejrůznější světská díla a učebnice. Jejím nejvýznamnějším produktem však přesto zůstává šestidílná tzv. Bible Kralická, náležící nejen k vrcholům tiskařského umění v našich zemích, ale kvalitou svého projevu především k pokladům českého jazyka, který přispěl k jeho uchování a rozvíjení v pozdějších dobách protireformace a exilu. Expozice ukazuje především bohatství kralické minulosti, zvláště její nejslavnější období – činnosti bratrské tiskárny – ve světle zdejších archeologických výzkumů. Přímou v expozici se nachází rekonstrukce funkčního tiskařského lisu, na kterém jsou zhotovovány faksimile některých stran kralických tisků.

Hasičské muzeum Příbyslav

26

Na okraji města Příbyslav, na mírném návrší stojí renesanční zámek, postavený na místě původního gotického hradu. Hrad zde stával v první polovině 13. století, v době kdy se v Příbyslavi dolovalo stříbro. Roku 1424 k Příbyslavi přitáhli husité s úmyslem město se zámekem dobýt. Vítězství však pro ně mělo hořkou příchuť, při obléhání totiž zemřel vrchní hejtman polních vojsk Jan Žižka z Trocnova na dosud neobjasněnou nemoc. I když Příbyslav byla zpusťošena, místní obyvatelé město opět vystavěli. Nový renesanční zámek postavil Zachariáš z Hradce. V současné době zámek vlastní Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, které zde provozuje hasičské muzeum. V patnácti sálech zámku je zcela netradičně dokumentována problematika požární ochrany i poslání hasičů v České republice. K vidění je zde expozice praporů, čtyřkolové koňské stříkačky, telefonní ústředna nebo staré hasičské automobily. Jsou zde vystaveny exponáty připomínající nejen bohatou historii hasičů, ale i současně používanou techniku, pomůcky sloužící k hašení požárů a k protipožární prevenci.

www.chh.cz

Moučkův Dům Žďár nad Sázavou

14

Moučkův dům, který patří k historické zástavbě města Žďár nad Sázavou, je pojmenován po posledních majitelích, kteří tu měli zámečnickou dílnu. V letech 2012–2013 město Žďár budovu zrekonstruovalo a upravilo pro potřeby zdejšího Regionálního muzea. V hlavní budově muzea na Tvrzí se během roku střídají různé výstavy převážně s regionální tematikou a v Moučkově domě se nachází trvalá expozice mapující historii města i jeho okolí včetně nálezků archeologických, typický žďárský prvorepublikový obchod představující zdejší živnosti a řemesla a část věnovaná výrobkům, které město Žďár proslavily. V prvním patře se pak nachází parádní měšťanský salón napodobující interiér domu bohatého žďárského měšťana z přelomu 19. a 20. století. Pro malé i velké návštěvníky je připravena i interaktivní forma prezentace – dotykové obrazovky s doplňujícími texty i fotografiemi a možnost vyzkoušet si repliky dobových oděvů.

www.muzeumzdar.cz

27 Stará škola v Polné

Stará polenská škola je oddělenou expozicí Městského muzea a je umístěna v samostatném objektu – v tzv. Brožově domě v Poděbradově ulici. Objekt je ukázkou typického měšťanského renesančního domu s cennými dobovými prvky. Stálá, turisty vyhledávaná expozice dokumentuje historii školství od poloviny 18. století do konce 19. století. Tvoří ji úplný interiér třídy z poloviny 19. století, byt učitele, kabinet přírodnin a černá kuchyně. Základem sbírky je inventář staré polenské školy, který se stal součástí muzejního fondu (nábytek, knihy, preparované biologické pomůcky, typické dobové školní potřeby atd.) pořízené z darů, nákupem a sběrem.

www.muzeum-polna.cz

28 Městské muzeum Svratka

V městském muzeu ve Svratce se vrátíte do doby 1. republiky, na malé město. V jednotlivých domcích, z nichž některé jsou přístupné, lze vidět expozice domácnosti, klempíře, hrnčíře, spořitelny, ševce, výrobce lyží, školy, kloboučníka, kožešníka a krejčího a koloniálního obchodu s trafikou. Dovnitř projdete „časem“, po chodbách jsou rozmístěny dobové plakáty a reklamy, které jdou chronologicky za sebou a mají tak ilustrovat cestu časem – ze současnosti (vchod do budovy) do první republiky (expozice).

Světnice kovodělníka – místnost je zařízena nábytkem z konce 19. a počátku 20. století. Dominantní jsou zde kachlová kamna s troubou, dále pak velký stůl, postel, kolíbka a kredenc, na níž je umístěné rádio Philips z 30. let. Nechybí ani dobové nádobí nebo dětské hračky. Kůlna se zemědělským nářadím – k domku kovodělníka přiléhá také kůlnička, ve které je umístěno dobové zemědělské nářadí, např. lis na tvaroh, kosiště, odstředivka na mléko, máselnice nebo stroj na pletení provazů. Za kůlničkou je ještě opřený trakař. Hrnčířská dílna – v zapadlé uličce sídlí hrnčíř. V dílně lze vidět velký výběr jeho výrobků: malé hrnky, pekáče na husu, formu na cukroví, velké hrnce, hliněné nádoby na vodu nebo kouřové roury. Klempířská dílna A. Šillera – klempířství bylo v době 1. republiky nejvýznamnějším řemeslem Svratecka. I v této dílně jsou ukázky výrobků: formičky, vykrajovačky, konvičky, dózy, formy na pudink nebo kadeřnické kulmy. V kamnech jsou na nahřátí vloženy letovací kulmy, vedle je signovačka na plech a brusy. Spořitelni a záložní spolek, telegrafní a telefonní úřad – místnost slouží také jako pokladna muzea a prodejna suvenýrů. Dominantou je vyřezávaný psací stůl s dobovým telefonem, pro úředníky je zde i cyklostyl, psací stroj nebo počítačový stroj.

Expozice obchodu Jednota vás zavede do 70. let, do malého venkovského obchodu Jednota. Expozicí provázejí dokonce i prodavačky, které v obchodě v té době pracovaly. K vidění je původní vybavení obchodu včetně dobového zboží.

www.svratka.cz

Mlynářské muzeum

29

Chadimův mlýn, Horní Dubenky

Mlýnské muzeum z bývalého vodního mlýna z 30. let 19. století doplněné o dobové zemědělské nářadí. V původní mlýnici můžete shlédnout mlynářské stroje z roku 1926, ale i starší unikáty, mlecí kameny, kašnu s turbínou a náhon. Dozvíte se o mletí obilí, mlynářství a historii Chadimova mlýna. Objekt mlýna je rozdělen do několika částí. Vlastní mlýnice je přístupná jako expozice vývoje mlynářství, obytné části slouží jako ubytování hospodáře a ubytování hostů, hospodářská stavení pro ekofarmu.

Mlýn patří rodině majitelů od roku 1644. Od té doby mlýn několikrát výrazně změnil svoji tvář. Naposled 1926, kdy po ničivém požáru Bedřich Chadim znovu obnovil mlýn s pilou. Dvojice vodních kol pro pilu a mlýn byla nahrazena Francovou turbínou o teoretickém výkonu 15kW. Ta však neměla dostatečný výkon pro pohon mlýna a pily. Přikoupená lokomobila spalovala odpad z pily a pomáhala zvýšit výkon. Bezproblémové řešení obstaral až elektromotor napájený z rozvodných závodů před druhou světovou válkou. V současné době je zde také pro ukázkou instalováno české mlecí složení, aby bylo vidět předchůdce mlecích stolic. Tyto mlýnské kameny tvořily základ mlynářství od nepaměti a jsou jeho symbolem dodnes.

www.chadimmlyn.cz

Horácké muzeum Nové Město na Moravě

30

Horácké muzeum sídlí v budově bývalé radnice. Muzeum bylo založeno roku 1892. Jeho expozice se zaměřují na lidovou kulturu v severní části moravského Horácka, sklářství, železářství a dějiny města. Část expozice se věnuje lyžařství a vystavené exponáty dokumentují vývoj tohoto sportu od jeho počátků na konci 19. století do současnosti. Pouťavým exponátem je určitě „mlejnek“ z Víru, který lze vidět v letních měsících na dvorku muzea. Jedná se o pohyblivý figurální soubor poháněný vodním kolem, který se spouští každou půlhodinu. Kromě mlejniku děti určitě zaujme i expozice školní třídy z období 1. republiky.

Tip:

Strašidelné podzemí

Pro malé i velké snilků připravilo Horácké muzeum strašidelné podzemí. Ve sklepení budovy potkáte skřítky, hejkala i bludičky. Přistihnete čerty, jak hrají kuželky, uvidíte ohnivý sud a další překvapení. Celkem je v muzeu nainstalováno pět strašidelných zastavení, které vychází z místních pověstí a legend.

www.nmnm.eu

31 Včelí farma Nosek

Tajemství kvality medu a medoviny z včelí farmy Noskových spočívá v čistém prostředí Telčska, v pestrém složení medonosných rostlin v okolí farmy a šetrných postupech při chovu včel a zpracování všech včelích produktů. Při návštěvě si můžete prohlédnout zázemí farmy, vyzkoušet si drobné včelařské práce a v obchůdku ochutnat různé výrobky z medu.

www.vcelifarmanosek.cz

32 Kozí farma Dvůr Ratibořice

Kozí farma Dvůr Ratibořice se specializuje na produkci kozích bioproduktů. Široká škála kozích výrobků od jogurtů až po sýry je vyráběna v mlékárně, která je součástí farmy. V současné době je na farmě chováno cca 225 kusů koz plemene koza bílá krátkosrstá. V rámci svých služeb nabízí farma skupinám dětí (mateřské školy, základní školy, střední školy) exkurze. Součástí exkurze je návštěva stájí se zvířaty a ochutnávka výrobků z kozího mléka. Můžete se zde dozvědět zajímavé informace o chodu farmy, chovu koz a biopotravinách. K pořádání exkurzí slouží nové agrocentrum, které se nachází v areálu farmy.

www.kozimleko.cz

Sportujte v létě i v zimě. Vysočina je přímo předurčena k aktivnímu odpočinku a téměř všem druhům sportovního využití. Je protkána stovkami kilometrů značených tras pro pěší turistiku, cykloturistiku, jezdeckou turistiku a běžecké lyžování.

Na koni

Jezdecký klub Blatiny

33

Klub nabízí kompletní služby v oblasti agroturistiky a hipoterapie. Můžete si zde objednat jízdu na koni pro začátečníky i pokročilé, pro nejmenší pak jízdu na pony. Vyjíždky do přírody probíhají pod dohledem instruktora – jednotlivě i skupinově, hodinově či celodenně. Pro děti je k dispozici hřiště s mnoha dřevěnými atrakcemi (pískoviště, houpačky, prolézačky, skluzavka, černobylský strom, nezvykle dlouhá dráha pro ručkování, dřevěné auto a pořádný kůň). Dále velká travnatá plocha včetně volejbalového hřiště. Velkým zážitkem pro děti je místní zvěřinec, kde si mohou zvířata nejen prohlédnout, ale i pohladit. Uvidí koně, krávy, kozy, osly, berana, prasata, lamy a králíky.

www.jk-blatiny.cz

Zámecký statek Dolní Rožinka

34

Zámecký statek je součástí areálu bývalého zámku Mistrovských. Je zrekonstruovaný na moderní centrum westernového ježdění dětí, mládeže a handicapovaných jezdců. Organizace se zaměřuje především na práci s dětmi a mládeží, koně jsou k tomu vychováni. Na statku dlouhodobě spolupracují se školami, zajišťují výlety, exkurze, ukázky práce s koněm a vyjíždky. Bezpečnost programů zajišťují profesionální cvičitelé jezdeckví.

<http://parawestern.webnode.cz>

Na kole

17 Výlet z Dalečína k přehradě Vír

Pohledy na krásnou přírodu a skalnaté břehy skýtá pravý břeh přehrady Vír. Zde se vine cesta do Dalečína, která je doslova rájem pro cyklisty, pěší turisty a v zimě i pro běžkaře. Vede tudy i Vodohospodářská naučná stezka dlouhá 16 km. Najdete na ní 17 panelů s naučnými texty a s grafickým ztvárněním. V blízkosti hráze se rozkládá Přírodní rezervace Vírská skalka s přirozenými lesními porosty a významnými druhy rostlin.

Obtížnost a varianty: Prvních 200 m trasy vede nenáročně po silnici s mírným automobilovým provozem, poté trasa odbočuje na cestu se zákazem vjezdu automobilů. Úsek po pravém břehu přehrady měří k hrázi varianta je doplněna o úsek s provozem vozidel: hráz – obec Vír – hráz vyrovnávací nádrže Vír II. Na zpáteční cestě k hrázi přehrady Vír je nutné překonat náročné stoupání. **Délka celkem: 20 km**

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

20 Výlet od Milovského rybníku ke Čtyřem Palicím

Tento nenáročný výlet vás zavede do nejkrásnější části Žďárských vrchů v okolí širokého údolí řeky Svratky. Kromě krásné přírody navštívíte rybník s čistou vodou vhodný ke koupání, monumentální skaliska Čtyři palice a uvidíte útulná venkovská stavení v Milovech a Křižánkách.

Obtížnost a varianty: Celá trasa je v podstatě nenáročná, přestože vede v mírně zvlněné kopcovité krajině. Až na krátké úseky by ji mohly zvládnout i děti od 6 let. Pro ty starší je to spíše pěkná odpolední projížďka. **Délka celkem: 9 km**

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

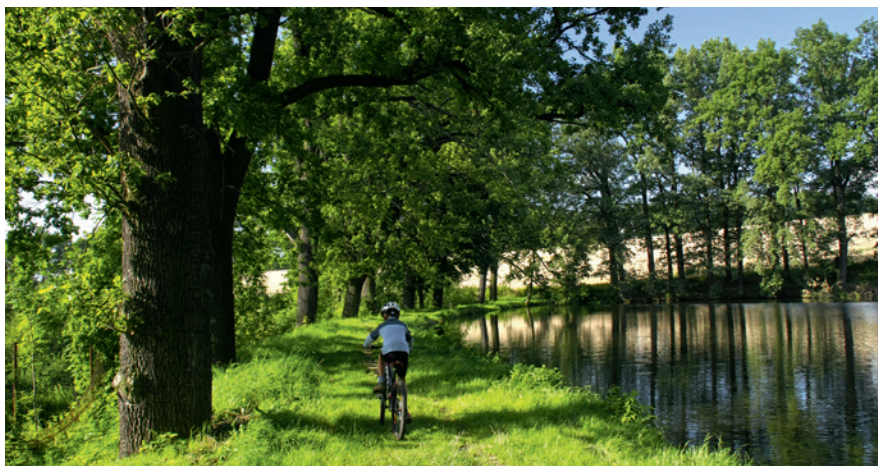
Výlet z Třeště kolem Špičáků

35

Město Třešť naleznete v srdci Českomoravské vrchoviny v širokém prosluněném údolí, nad kterým se zvedá táhlý hustě zalesněný hřbet Brtnické vrchoviny, které dominují dva významné vrcholy – Velký a Malý Špičák. Vy si zde prohlédnete jak historické centrum města, renesanční zámek s parkem a několika vzácnými alejemi, tak malebnou venkovskou krajinu a pozoruhodně zachovalé a zdravé lesy.

Obtížnost a varianty: Základní varianta je vhodná pro děti od 9 let s kolem velikosti 24“, protože zde musíte absolvovat dva krátké úseky po silnicích a několik stoupání, které pro menší cyklisty mohou být náročné. Pro menší cyklisty a pro začátečníky je vhodná zkrácená varianta tohoto výletu, která vede po zpevněné svážnici v krásných lesích Brtnické vrchoviny. Až na jedno krátké stoupání vede téměř po rovině. **Délka celkem: 16,3 km**

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet do pohádkově krásných míst Žďárských vrchů

33

Jako místo kde se zastavil čas, tak vypadá malebná osada Samotín. Zachovalá venkovská stavení se rozkládají ve stínu mohutných stromů, malé rozkvetlé zahrádky ohrazují plaňkové ploty. To vše evokuje dobu, kdy se na pohádky věřilo, na každé půdě bydlel rarášek a v neďalekém lese se v noci ozýval hejkal. Neméně poetické jsou i z dálky viditelné skály Dráteničky či krásné a hluboké lesy, které budete projíždět.

Obtížnost a varianty: Trasa je vhodná pro děti od 9 let s kolem velikosti 24“. Předpokládá už dosažení obratnosti, kterou vyžaduje jízda po cestě s nebezpečným povrchem. Zdatní a šikovní cyklisté si tento výlet mohou ještě zpestřit a prodloužit, tím že vyjedou ze vzdálenějšího bodu. Může jím být Milovský rybník, kolem kterého pojedou po zelené značce až ke křižovatce s památníkem na padlé lesníky. Nebo vyjedete z půvabné vesničky Krátká po cestě s cyklotrasou č.4340. V obou případech musíte zdolat o jeden kopec navíc, ten je však vykoupěn poznáním dalších krás této části Vysočiny. **Délka celkem: 10,8 km**

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

36 Zubří stezky

Pod názvem Zubří stezky se skrývá síť deseti okružních tras, které spojuje tématická linka. Můžete se tedy vydat po cestě „Za relaxací“, či „Za historií“ po místních hradech, „Za rozhledy“ nebo „Za malebností“ po stopách mramoru k hradu Pernštejn a do Doubravníku. Vynechány nejsou ani technické zajímavosti spojené s těžbou železné a uranové rudy, k nimž cyklo nadšence dovedou výlety do okolí Štěpánova nad Svatkou s názvem „Za uranem“ a „Za permoníky“. Tematická stezka „Za lidovou architekturou“ zase krouží po klidných silnicích mezi lesy a vesničkami v ztracených koutech v okolí Svatky. Ke každému výletu je vydán informační letáček s přehlednou mapkou, popisem trasy a všemi důležitými informacemi, které se na cestě mohou hodit.

<http://info.bystricenp.cz/>

Pěšky

37 Výlet z Dolních Hutí na Čertův hrádek

Cílem tohoto nenáročného pěšího výletu je prozkoumání skupiny mohutných skal, které připomínají lesem pohlčený a zkamenělý hrad. Nachází se na skalnatém vrchu na hřebeni Čerínku v jeho jihozápadní části. Jsou zde výrazné zbytky přírodní skalní hradby s mrazovými sruby a skalními mísami. Nejatraktivnější je mohutný skalní výchoz 11 m vysoký a 22 m široký. Jeho zvětráváním zde vzniklo kamenné moře.

Obtížnost a varianty: Celý výlet je vedený jen po lesních cestách ze dvou třetin se zpevněným povrchem. Výlet je opravdu nenáročný a zvládne ho každé šikovné dítě. **Délka celkem: 4,1 km**

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet od rybníků na Míchovu skálu

38

Středem tohoto výletu je Velký pařežitý rybník, který se nachází v lesnaté oblasti na sever od města Telč. Pěkné přírodní scenérie zvýrazňují četné rybníky, které v letním období slouží jako poetická přírodní koupaliště. Převážně jehličnaté lesy prostoupené březovými háji umožňují milovníkům přírody sběr hub a lesních plodů. Vyvrcholením výletu je výstup na výraznou Míchovu skálu, která nabízí dokonalý kruhový výhled na Telč a okolní lesy.

Obtížnost a varianty: Celý výlet je vedený po lesních cestách ze dvou třetin se zpevněným povrchem. Pro koho je krátký je zde několik lákavých možností jak si ho rozšířit. První je jít po modré od hájovny k Malému pařežitému rybníku, kde je také možnost koupání. Druhou možností je výstup k malé zřícenině Štamberk. Tam se jde také po modré, ale na opačnou stranu. **Délka celkem: 4,9 km**

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Adrenalin

Lanové centrum Křemešník

39

Lanový park v blízkosti poutního kostela na vrchu Křemešník obsahuje 21 velkých překážek na stromech a 5 překážek nízkých pro nejmenší účastníky. Park patří k nejvyšším parkům u nás, polovina překážek se nachází ve výšce kolem 10 metrů. Osoba, pohybující se na velkém parku je jištěna tzv. samojištěním.

Malé lanové překážky pro děti jsou navrženy tak, aby jejich obtížnost odpovídala věkové skupině 5 – 10 let. Jištění dětí na nízkém parku provádí poučený doprovod nebo obsluha lanového parku ze země. Děti jsou jištěny pomocí dětských celotělových úvazků. Typy překážek jsou záměrně voleny tak, aby korespondovaly s překážkami na vysokém lanovém parku.

www.hotelkremesnik.cz

Lanové centrum ZOO Jihlava – praLEZ

40

Lanové centrum je součástí ZOO Jihlava, nicméně jeho návštěvu je možné domluvit i individuálně. Ve větvích stromů se nachází dva okruhy. Velký okruh ve výšce šesti metrů má patnáct překážek a je určen pro osoby nad 145 centimetrů výšky. Nízký okruh se sedmi překážkami slouží pro děti od 5 let. Jihlavské lanové centrum je tematicky zaměřeno, konkrétně na deštné pralesy a jejich ochranu. Při průchodu jednotlivými překážkami lezci mohou plnit drobné úkoly s pralesy nějak spojenými, ve větvích se tak setkají třeba s tropickými motýly, opicemi, ale třeba i leopardem a hadem. Nechybí oblíbené atrakce jako skoky na liánách, přejezdy na kladce nebo provazové žebříky.

www.zoojihlava.cz

Zažijte dobrodružství. Vysočina nabízí atmosféru divokého západu, skok do pohádek a bájí, strašidelná podzemí, návštěvu všech pěti kontinentů světa a mnoho dalšího.

40 ZOO Jihlava

Jen pár kroků od historického centra Jihlavy, v rekreační oblasti lesoparku Heulos, se otevírá pohled do zcela jiného světa. Do světa vřeštících opic, elegantních koček všech druhů, cizokrajných zvířat a dalších divů přírody. V zoologické zahradě „bez mříží“ je k vidění téměř 200 druhů exotických zvířat ze všech pěti kontinentů světa. Celkem devět expozic, tři moderní pavilony (exotarium s expozicemi opic a plazů, pavilon šelem a Amazonský pavilon), africká vesnice Matongo (ve svahilštině Vesnice v poušti), ale i mnoho dalších atrakcí láká návštěvníky právě do jihlavské ZOO.

www.zoojihlava.cz

Šikland

Westernové městečko Šiklův mlýn je největší přírodní zábavní areál v ČR. V areálu probíhají denně mimo pondělí atraktivní westernová vystoupení, lze si ovšem užít také adrenalinové zábavy ve stylu Military & Off-Road, využít přírodní koupaliště nebo vyjízdky na koních či dostavníkem. Šiklův mlýn je ideálním místem pro jednodenní či dvou-denní výlet a nabízí zde i originální tábory či školní výlety.

www.western.cz

41

Western City Stonetown

V zábavném areálu nedaleko Humpolce naleznete skutečné westernové městečko z dob Divokého západu a také řadu atrakcí. Program pro školy v měsících květen a červen zahrnuje prohlídku muzea osidlování Divokého západu, ukázky střelby z luku, pušky, hod tomahavkem, nožem, práce s lasem, atd. (děti mají možnost si ukázky vyzkoušet), povídání o indiánech, lovcích i kovbojích, soutěže a dílny, prohlídku místního zvěřince.

www.stonetown.cz

42

Pohádková říše skřítků Fábuly

Jedinečný zážitkový areál na Vysočině zabaví především děti. V pohádkovém světě prožijí nečekaná dobrodružství i pohádkový příběh psaný samotnou pohádkovou říší a jejími obyvateli. Pohádkové bytosti je vezmou na cestu kouzelným ztraceným světem i temným sklepením a objeví spolu tajemné indicie z pohádkového příběhu. Po celý rok je připravený bohatý seznam akcí, divadlo pro děti i další doprovodné aktivity – tvořivé dílny, herna, cukrárna, království hlavolamů, venkovní dětské hřiště.

www.pohadkova-riše.cz

5

43 Muzeum rekordů a kuriozit, Pelhřimov

Největší, nejmenší, nejdelsí, nejtěžší, nejrychlejší, nejvytrvalejší ... To vše jsou přívlastky, s nimiž se v expozici Muzea rekordů a kuriozit setkáte na každém kroku. Muzeum mapuje unikátní výkony českých a světových rekordmanů, kteří jsou zapsáni v České knize rekordů a někteří také v publikaci Guinnessovy světové rekordy. Muzeum sídlí v historické budově Jihlavské (Dolní) brány. Muzeum rekordů a kuriozit má pokračování, expozici nazvanou Zlaté české ručičky. Obě jsou od sebe vzdálené 5 minut chůze. Většinu exponátů tvoří kytary, housle, mandolíny, vázy, obrazy vytvořené ze sirek Tomášem Kordou. Navíc je tu k vidění Mona Lisa vytvořená ze zrnek rýže nebo největší obraz malovaný pastelkami.

44 Lodí Horácko po Dalešické přehradě

Už od roku 2007 po vlnách Dalešické přehrady pravidelně proplová lod'. Ta současná se jmenuje Horácko a pojme až 115 cestujících. Cyklistům nabízí také přepravu jízdních kol. Nalodit se na loď Horácko je možné v pěti zastávkách – Koněšíně, Hartvíkovicích, Dalešicích, Kempu Wilsonka nebo v Kramolíně podle pevného jízdního řádu a prohlídnout si krásnou přírodu lemující přehradu a také hlavní nádrž vodního díla Dalešice. Nad Dalešickou přehradou se tyčí příkré zalesněné stráně až 100 m vysoké. Zde jsou ukryty zříceniny středověkých hradů – Kozlova a Holoubku, které lze navštívit. Z Kozlova je nádherný výhled přímo na přehradu a její zákruty a na okolní lesy. Okolí přehrady se stalo domovem pro některé ohrožené druhy zvířat. Najdete zde čápy, volavky, labutě, orly, divoké kačeny a řadu dalších.

V blízkém okolí přehrady je vyznačeno několik desítek kilometrů cyklistických tras, které jsou doplněny odpočívkami a informačními panely s mapami.

www.dalesickaprehrada.cz

Pohádková vesnička Podlesíčko

45

Ve vesničce Podlesíčko se můžete ubytovat v pohádce! Veselé chaloupky jsou postaveny za hotelovým komplexem Podlesí. A co vše v pohádkové vesničce uvidíte? Například stylový domeček sedmi trpaslíků a jejich kamarádky Sněhurky, neobvyklou stavbičkou s doškovou střechou, podepřenou dřevěnými trávky, kterou si vystavil Rákosníček, mlýn kováře Matěje, útulnou chaloupku Karkulky, kde potkáte i ochočeného vlka, vykotlaný pařez Křemílka a Vochohmůrky nebo pohádkový domek loupežníka Rumcajse a jeho rodiny.

www.pohadkova-vesnicka.cz

Strašidelný zámek Draxmor v Dolní Rožínce

34

Strašidelný zámek DraXmoor představuje strašidelně-fantastickou expozici kombinovanou atraktivními exponáty, originálními sklepními prostory, středověko-pohádkovým tržištěm a stylovou krčmou s kouzelnou obsluhou, čarodějnými lektvary a dětským koutkem.

Původní budova sýpky, která náležela k panství Mistrovských, byla v roce 2004 přestavěna na zábavní areál, plný magie, kouzel a strašidel. Dnes zde najdete i takové unikátní atrakce jako je nový bezbariérový výtah se strašidelnými efekty. Na úvod vás čeká v zadní části zámku 3D kino, které vás uvede do doby čarodějnic, rytířů a různých strašidel v exkluzivní podobě trojrozměrných obrázků – 3D technologie. Dále si prohlédnete více než dvacet ozvučených a pohyblivých modelů čarodějnic, ježibab, draků a jiných strašidel.

www.western.cz

40 Podzemí v Jihlavě

Jihlavské podzemí vděčí za svůj vznik hospodářským důvodům, ale zároveň je dokladem zručnosti středověkých havířů, kteří se v okolí města věnovali těžební činnosti. Celková délka chodeb je 25 km. V roce 1978 zde byla objevena jedna z největších záhad tzv. svítící chodba. Podzemí nabízí novou prohlídkovou trasu technickým podzemím města – kolektory a také dvě expozice. Jedna ukazuje minerály ze všech kontinentů, nejvíc jich je z Jižní Ameriky a Evropy, nechybí však ani z Austrálie. Další expozice se věnuje sanaci podzemí. V měsíci březnu jsou především pro děti připraveny pohádkové prohlídky, kdy se setkají s permoníky, vílami a dalšími bytostmi. Děti, kterým se podaří navíc rozluštit indicie, tak mohou vysvobodit princeznu. Starší děti si mohou prohlédnout podzemní model mincovny. Právě v Jihlavě se totiž razily mince už v roce 1249.

www.jihlava.cz

14 Modelové království, Žďár nad Sázavou

Návštěva Modelového království je zážitek pro každého. Expozice modelové železnice, zpřístupněna v suterénu Domu kultury ve Žďáru nad Sázavou, patří k největším kolejištím v České republice. A co víc, kolejiště je zasazeno do reálné krajiny Vysočiny. Čeká na Vás miniaturní žďárská železniční stanice s přílehlými vlečkami ŽĐAS a ZZN, stanice Nové Město na Moravě, Nedvědice a zastávka Hamry nad Sázavou. Nechybí ani památky, kterým vévodí hrad Pernštejn a poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Milovníci plastik Michala Olšiaka jistě ocení sochu Mamuta pod Rozštípenou skálou. Celé kolejiště je propracováno do nejmenších detailů. Kromě železničního provozu zde probíhá i čilý silniční ruch. Kolejiště společně se skrytými nádražími nabízí pohled na 600 m kolejí a přes 160 výhybek, po kterých se proháná až 70 vlakových souprav.

www.mkzdar.cz

Chaloupky – středisko pro vzdělávání a výchovu v přírodě v Kněžčicích

46

Ekocentrum, které přibližuje dětem i dospělým život v přírodě, propaguje zdravý životní styl, šetrnou péči o krajinu, pořádá řadu akcí na popularizaci ochrany životního prostředí. Součástí areálu je farma s domácími zvířaty, rozhledna, ukázková školní zahrada se skleníkem a meteorologickou stanicí, amfiteátr a naučná stezka. Chaloupky zároveň nabízí na objednávku programy, ubytování i stravování ideálně pro školní třídy, dětské kolektivy a rodiny s dětmi.

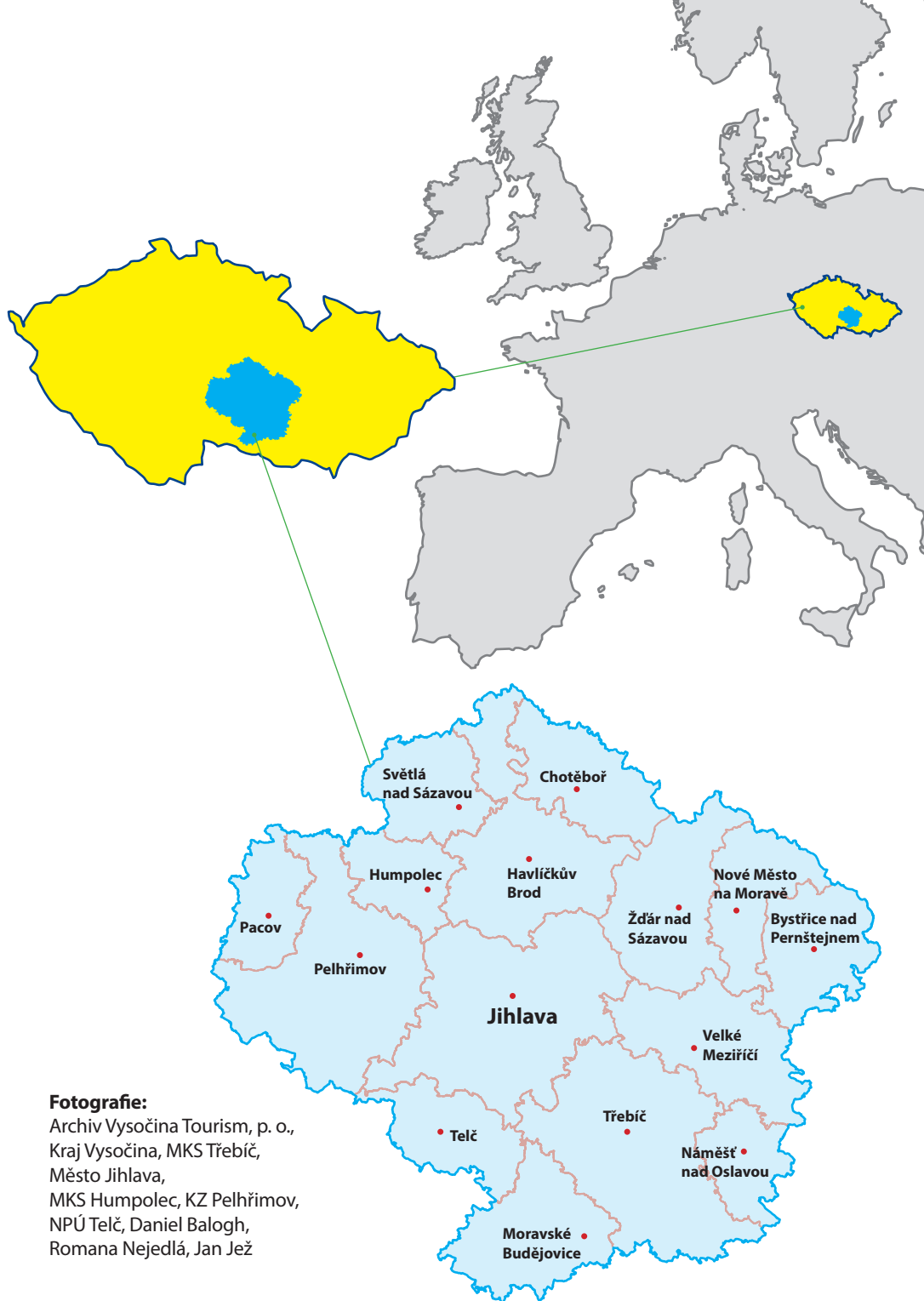
www.chaloupky.cz

47 Záchranná stanice Pavlov

Záchranná stanice pro zraněná či jinak ohrožená zvířata je nejenom skvělým cílem výletu, ale nabízí také možnost přijet s vybranými handicapovanými zvířaty přímo do škol. Žáci zde mohou v rámci prohlídky s odborným výkladem vidět zachráněná zvířátka jako sovy, netopýry, lišky, vydry a mnoho dalších. V nabídce je také celá řada vzdělávacích programů pro školáky i předškoláky, které jsou ekologicky zaměřené, ale děti si při nich užijí i spoustu zábavy. Připravena je např. Škola ptačího zpěvu, Vydrýsek nebo Soví dílna – kromě spousty informací získají žáci také možnost vyzkoušet si třeba lov ryb z kádí, modelování z keramické hlíny v přítomnosti puštika Rozárky a mnoho dalšího.

Fotografie:

Archiv Vysočina Tourism, p. o.,
Kraj Vysočina, MKS Třebíč,
Město Jihlava,
MKS Humpolec, KZ Pelhřimov,
NPÚ Telč, Daniel Balogh,
Romana Nejedlá, Jan Jež

Kraj Vysočina

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj

Vysočina Tourism, příspěvková organizace

Na Stoupách 3, 586 01 Jihlava

e-mail: info@vysocinatourism.cz

www.vysocinatourism.cz

www.region-vysocina.cz

NEPRODEJNÉ
Rok vydání: 2014